

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

Кафедра нової та новітньої історії зарубіжних країн

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан історичного факультету

проф. Качараба С. П.
 “ 4 ” вересня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія Західної Європи і Північної Америки ХІХ – поч. ХХ ст.

галузь знань _____ (шифр і назва навчальної дисципліни)
03 – Гуманітарні науки _____
(шифр і назва галузі знань)

напрямок підготовки _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____ 032 – Історія та археологія _____
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

факультет, відділення _____ історичний факультет _____
(назва факультету, відділення)

Робоча програма курсу Історія Західної Європи і Північної Америки XIX – поч.у XX ст.) для студентів за спеціальністю історія та археологія. – 19 с.

Розробник: доцент кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн, кандидат історичних наук Сипко Богдана Володимирівна

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн

Протокол від. “_29_”_____серпня__2019 року № _1_

Завідувач кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн

_____ (_доц. Баран З. А._)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“_29_”_____ 2019 року

Схвалено Вченою радою історичного факультету

Протокол від. “_4_”__вересня__2019 року № _1/2019-20_

“_4_”__вересня__2019_ року Голова _____ (_проф. Качараба С. П._)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань _03 – гуманітарні науки <small>(шифр і назва)</small>	Нормативна	
	Напрямок підготовки <small>(шифр і назва)</small>		
Модулів – 2	Спеціальність: __032 – історія та археологія_	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		3-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання <small>(назва)</small>		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		5-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 3,9	Освітньо-кваліфікаційний рівень: _бакалавр__	32 год.	18 год.
		Практичні, семінарські	
		32 год.	8 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		56 год.	94 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
екз.	екз.		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 53/47

для заочної форми навчання – 22/78

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Розглянути у контексті концепції Оксиденту основні політичні, соціальні, економічні та культурні процеси XIX – початку XX ст. Ознайомити студентів із новітніми теоріями, поширеними у сучасній західній історіографії.

Завдання: студенти повинні навчитися критично опрацьовувати рекомендовані джерела та літературу, аналізувати фактологічний матеріал, виявити вміння робити його порівняння й аналіз, показати розуміння загальних тенденцій розвитку країн Західної Європи та Північної Америки в умовах конкретної історичної епохи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- перебіг основних подій політичного процесу, його діячів;
- соціально-економічні зміни, що відбулися в країнах Західної Європи та Північної Америки;
- загальні тенденції розвитку регіону в умовах конкретної історичної епохи;
- зміст понять: західна цивілізація, промислова революція, фрітредерство, протекціонізм, індустріалізація, ідеологія, лібералізм, консерватизм, соціалізм, націоналізм, політичні партії, колоніальна імперія, метрополія, революція, конституційна монархія, республіка, Ріссорджіменто, неогвельфізм, сецесійна війна.

вміти:

- критично опрацьовувати рекомендовані джерела та літературу, фактологічний матеріал;
- визначати й аналізувати соціально-економічне, політичне становище та культурний розвиток країн Західної Європи та Північної Америки XIX – початку XX ст;
- працювати з історичними джерелами нового періоду.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Головні риси соціально-економічного та політичного розвитку Західної Європи і Північної Америки в XIX–початку XX ст. Міжнародні відносини

Тема 1. Предмет, мета та завдання курсу.

Сучасні підходи до періодизації історії. Поняття “другого періоду Нової історії”. Місце курсу в хронологічній системі Всесвітньої історії. Предмет, мета та завдання курсу. Особливості джерельної бази. Загальна характеристика історіографічного доробку. Перспективні напрями наукових досліджень.

Тема 2. Головні риси соціально-економічного розвитку Західної Європи та Північної Америки в XIX – на початку XX ст.

Залишки “старого” економічного порядку. Промислова революція. Періодизація та регіональні особливості. Британська і французька моделі промислової революції. Новий етап економічного прогресу: технічний переворот та індустріалізація другої половини XIX – на початку XX ст. Демографічні процеси в країнах Заходу. Розвиток медицини у XIX – на початку XX ст., здоров’я та хвороби. Розвиток нових засобів транспорту і зв’язку та його значення для загального економічного поступу. Торгівельні відносини: свобода торгівлі та протекціонізм.

Тема 3. Головні риси політичного розвитку Західної Європи та Північної Америки в XIX – на початку XX ст.

Головні етапи політичного розвитку країн Заходу. Залишки “Старого режиму”. Суспільство та держава в Західній Європі та Північній Америці в XIX – на початку XX ст. Розвиток основних ідейно-політичних рухів: лібералізм, консерватизм, соціалізм, анархізм, націоналізм. Становлення й еволюція партійно-політичних систем.

Тема 4. Міжнародні відносини в країнах Західної Європи та Північної Америки в XIX – на початку XX ст.

Заключний акт Віденського конгресу й утворення Священного союзу. Політичні та національно-визвольні рухи європейських народів у 20–30-х рр. XIX ст. Криза міжнародних відносин у Європі та занепад Священного Союзу. Зміна в розстановці сил у Європі у 50–60-х рр. XIX ст. Колоніальні завоювання західноєвропейських держав у першій половині XIX ст. Загострення міжнародних конфліктів у другій половині XIX ст. Утворення нових держав: Італійського королівства та Німецької імперії. Спроба “великого європейського консенсусу”: Союз трьох імператорів. Формування ворогуючих блоків: Троїстий союз і Антанта. Колоніальні суперечки. Зовнішня політика США: доктрина Монро, політика “доброго сусіда”, політика “відкритих дверей”.

Тема 5. Перша світова війна

Передумови й причини Першої світової війни. Зміна в системі міжнародних відносин напередодні та після початку війни: Четвертий союз, Антанта, нейтральні держави. Початок війни. Бойові дії на Східному і Західному фронтах у 1914–1915 рр. Перебіг Першої світової війни у 1916 р. Заключний етап Першої світової війни (1917–1918 рр.). Вступ США у Першу світову війну. “14 пунктів” В. Вільсона. Завершення Першої світової війни. Комп’єнське перемир’я. “Інновації” Великої війни. Громадськість Заходу та Перша світова війна

Змістовий модуль 2. Країни Західної Європи та Північної Америки в XIX-початку XX ст.

Тема 1. Велика Британія в XIX – на початку XX ст.

Завершення промислового перевороту, економічний розвиток і зміни в соціальній структурі населення Великої Британії в XIX–початку XX ст. Соціальні конфлікти та політичні рухи у Великій Британії в 1815–1830 рр. Парламентська реформа 1832 р. Чартистський рух: етапи й програми. Ліберальна та консервативна партії. Соціальні програми лібералів і консерваторів у Великій Британії в другій половині XIX ст. Парламентські реформи у Великій Британії 1867 і 1884 рр. Еволюція політичної системи на початку XX ст. “Ірландське питання” у внутрішній політиці Великої Британії в другій половині XIX – на початку XX ст. Зовнішня політика Великої Британії в XIX – на початку XX ст. Розвиток колоніальної імперії. Велика Британія під час Першої світової війни.

Тема 2. Франція в XIX – на початку XX ст.

Французька монархія в період Реставрації. Економічний і політичний розвиток “Липневої монархії” у Франції. Зовнішня політика “Липневої монархії” у Франції. Колоніальні завоювання. Проголошення Другої республіки у Франції. Соціальні конфлікти і політична боротьба в лютому – червні 1848 р. Конституція Другої республіки у Франції. Утворення Другої імперії. Економічний і політичний розвиток Франції в період Другої імперії. Зовнішня політика Другої імперії у Франції. Політична криза 1870–1871 рр. у Франції. Французька “республіка без республіканців”. Перехідний період 1871–1875 рр. Конституційне законодавство Третьої республіки у Франції. Політична боротьба у Франції в останній чверті XIX – на початку XX ст. Зовнішня політика Третьої республіки в 1871–1914 рр. Французька колоніальна імперія.

Тема 3. Німецькі держави в XIX – на початку XX ст.

Німецькі держави після завершення Наполеонівських воєн. Німецький союз. Соціально-економічний розвиток німецьких держав у першій половині – середині XIX ст. Суспільно-політичні рухи в німецьких державах у першій половині – середині XIX ст. Рух за національне об’єднання в Німеччині в 1830–1840-х рр. Фрідріх Ліст. Діяльність загальнонімецьких Установчих зборів у Франкфурті в 1848–1849 рр. Пруссія на шляху до лідерства. Отто фон Бісмарк. Північнонімецький союз і утворення Німецької імперії. Внутрішня політика уряду О. фон Бісмарка. Політичний розвиток Німецької імперії наприкінці XIX – початку XX ст. Зовнішня політика Німецької імперії. Колоніальна політика Німецької імперії. Німецька імперія під час Першої світової війни.

Тема 4. Імперія Габсбургів у XIX – на початку XX ст.

Соціально-економічний і політичний розвиток Австрійської імперії в першій половині XIX ст. Суспільно-політичні рухи та міжнаціональні суперечки в

Австрійській імперії в першій половині XIX ст. Революційне повстання у Відні в 1848 р. Імперія Габсбургів в епоху неоабсолютизму (50 – перша половина 60-х рр. XIX ст.). Утворення дуалістичної Австро-Угорської імперії. Конституційна реформа 1867 р. Міжнародні конфлікти в Австро-Угорській імперії. Економічний і політичний розвиток Австро-Угорської імперії в період “ліберальної ери” (1867–1879 рр.). Політичні суперечки в австрійській частині Австро-Угорської імперії 1879–1914 рр. Імперія Габсбургів під час Першої світової війни.

Тема 5. Італійські держави в XIX – на початку XX ст.

Система італійських держав і політичні рухи в 1815–1848 рр. Ідеологія Ріссорджименто (Дж. Мадзіні, В. Джоберті). Неогвельфізм. Революційні повстання в Італії у 1848–1849 рр. Національна політика Сардинського королівства. Перша “війна за незалежність”. Піднесення Сардинського королівства. Друга “війна за незалежність” 1859 р. Утворення Італійського королівства. Третя “війна за незалежність”. Завершення національного об’єднання. Соціально-економічний розвиток Італійського королівства в останній третині XIX – на початку XX ст. Політичний розвиток Італійського королівства в останній третині XIX – на початку XX ст. Зовнішня політика Італійського королівства в останній третині XIX – на початку XX ст. Колоніальні завоювання. Італійське королівство під час Першої світової війни.

Тема 6. Іспанія та Португалія в XIX – на початку XX ст.

Соціально-економічний розвиток Іспанського королівства в першій половині – середині XIX ст. Суспільно-політичні рухи і політична боротьба в Іспанії в першій половині – середині XIX ст. Ліберальне триріччя (1820–1823). Перша карлістська війна (1833–1839). Іспанія в період “революційного шестиріччя” (1868–1874 рр.). Перша республіка. Соціально-економічний розвиток Іспанії в останній третині XIX – на початку XX ст. Політичний розвиток Іспанії в останній третині XIX – на початку XX ст. Зовнішня політика. Іспанія під час Першої світової війни. Внутрішньополітичний розвиток Португалії у першій половині – середині XIX ст. Внутрішня й зовнішня політика Португалії в останній третині XIX – на початку XX ст. План “рожева мапа” у колоніальній політиці.

Тема 7. Бельгія, Нідерланди та Люксембург у XIX – на початку XX ст.

Внутрішньополітичний розвиток і зовнішня політика Бельгійського королівства у другій половині XIX – на початку XX ст. Внутрішньополітичний розвиток і зовнішня політика Королівства Об’єднаних Нідерландів у другій половині XIX ст. – на початку XX ст. Велике герцогство Люксембург у XIX – на початку XX ст.

Тема 8. Країни Північної Європи XIX – на початку XX ст.

Країни Північної Європи після Наполеонівських воєн. Внутрішньополітичні процеси у Скандинавських країнах. Зовнішня політика Данії та Швеції у XIX ст. – на початку XX ст. Соціально-економічний розвиток країн Північної Європи.

Тема 9. США в XIX – на початку XX ст.

Соціально-економічний і політичний розвиток США в першій половині XIX ст. Зовнішня політика і територіальна експансія США в першій половині – середині XIX ст. Громадянська (сецесійна) війна у США. Аболіціоністський рух у США. Скасування рабства. Боротьба за землю в США в середині XIX ст. “Томстед акт”. Законодавство і політична боротьба у США в період Реконструкції. Індустріалізація США в останній третині XIX – на початку XX ст. “Індіанські війни” у США в середині – другій половині XIX ст. Політична боротьба у США наприкінці XIX – на початку XX ст. Теодор Рузвельт. Зовнішня політика і територіальна експансія США в останній третині XIX – початку XX ст.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Головні риси соціально-економічного та політичного розвитку Західної Європи і Північної Америки в XIX-початку XX ст. Міжнародні відносини												
Тема 1. Предмет, мета та завдання курсу	2	2					2	2				
Тема 2. Головні риси соціально-економічного розвитку	10	6				4	10	2				8
Тема 3. Головні риси політичного розвитку	10	4	2			4	10	4				6
Тема 4. Міжнародні відносини	11	2	4			5	11	2	2			7
Тема 5. Перша світова війна	10		4			6	10					10
Разом за змістовим модулем 1	43	14	10			19	43	10	2			31

Змістовий модуль 2. Країни Західної Європи та Північної Америки в XIX-початку XX ст.												
Тема 1. Великобританія	10	4	2			4	10	2				8
Тема 2. Франція	12	4	4			4	12	2				10
Тема 3. Німецькі держави	8		4			4	8		2			6
Тема 4. Імперія Габсбургів	6	2				4	6		2			4
Тема 5. Італійські держави	8		4			4	8	2				6
Тема 6. Іспанія та Португалія	8	2	2			4	8		2			6
Тема 7. Бельгія, Нідерланди та Люксембург	8	2	2			4	8					8
Тема 8. Країни Північної Європи	6	2				4	6					6
Тема 9. США	11	2	4			5	11	2				9
Разом за змістовим модулем 2	77	18	22			37	77	8	6			63
Усього годин	120	32	32			56	120	18	8			94

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Геополітичне становище на Заході Після Віденського конгресу	2
2	Політичні ідеології	4
3	Європа у пошуках ідеальної форми правління	6
4	Революції 1848–1849 рр.	4
5	Об'єднання Італії	2
6	Об'єднання Німеччини	2
7	Громадянська (сецесійна) війна у США	2
8	Колоніальна політика Заходу	4
9	Формування військово-політичних блоків у Європі	2
10	Перша світова війна	4
	Разом	32

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Головні риси соціально-економічного розвитку	4
2	Головні риси політичного розвитку	4
3	Міжнародні відносини	5
4	Перша світова війна	6
5	Великобританія	4
6	Франція	4
7	Німецькі держави	4
8	Імперія Габсбургів	4
9	Італійські держави	4
10	Іспанія та Португалія	4
11	Бельгія, Нідерланди та Люксембург	4
12	Країни Північної Європи	4
13	США	5
	Разом	56

9. Індивідуальні завдання

На семінарських заняттях окремі студенти отримують індивідуальні завдання, за які виставляється поточна оцінка:

- коротка презентація книги (викладач приносить на заняття монографії, яких немає у списку рекомендованої літератури);
- написання короткого репортажу про певну подію;
- робота з контурними картами;
- письмова відповідь на проблемні запитання;
- контрольні роботи тестового характеру;

- усне бліц-опитування.

10. Методи навчання

При опануванні цього нормативного курсу використовуються такі групи навчальних методів:

- Усні (лекція, евристична бесіда, доповідь, рецензія, дискусія)
- Наочні (медіа-презентації, робота з картами)
- Практичні (рольові ігри, зокрема “проведення конференції представників колоніальних країн”; написання репортажів тощо).

11. Методи контролю

У процесі вивчення дисципліни “Історія Західної Європи та Північної Америки (XIX – початок XX ст.)” використовуються методи поточного, проміжного та підсумкового контролю.

Поточний контроль рівня знань студентів передбачає перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль здійснюється за напрямками:

- ✓ контроль за систематичністю й активністю роботи на семінарських заняттях;
- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза межами аудиторних занять;
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді індивідуальних завдань.

Проміжний контроль рівня знань студентів здійснюється за результатами двох підсумкових контрольних робіт зі змістових модулів.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється в кінці семестру у формі письмового іспиту.

При виведенні загальної оцінки студента береться до уваги результати поточного, проміжного та підсумкового контролю.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий				модуль 2						
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	50	100
									0	1	2		

Поточне тестування та самостійна робота	Ек	Су
---	----	----

														за ме н	ма
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2									50	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9		
		5	5	5		5	5		5	5		5	1 0		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
81-89	добре	
71-80		
61-70		
51-60	задовільно	
21-50	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-20	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

* кількість балів для оцінок «незадовільно» визначається Вченими радами факультетів або кафедрами, які забезпечують викладання відповідних дисциплін.

13. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять, підготовані лектором. На початку семестру викладач надсилає їх старостам груп;
2. Медіа-презентації до лекцій.

14. Рекомендована література

Джерела

- Бисмарк О. Мысли и воспоминания. В 3-х т. – Москва: Соцэкгиз, 1940–1941.
 Гарибальди Дж. Мемуары / Джузеппе Гарибальди. – М.: Издательство “Наука”, 1966. – 468 с.

История Германии: учебное пособие: в 3 тт. / Под общ. ред. Б. Бонвеча. — М.: КДУ, 2008. — Т. 3: Документы и материалы. — 592 с.

Консерватизм: Антологія. 2-ге вид. / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. — К. : ВД “Простір”, “Смолоскип”, 2008. — 788 с. — (Політичні ідеології).

Лібералізм: Антологія. 2-ге вид. / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. — К. : ВД “Простір”, “Смолоскип”, 2009. — 1128 с. — (Політичні ідеології).

Націоналізм: Антологія. 2-ге вид. / Упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. — К. : ВД “Простір”, “Смолоскип”, 2006. — 684 с. — (Політичні ідеології).

Хрестоматія по історії міжнародних відносин. Книга 1: Нове время / Сост. Д. Кузнецов. — Благовещенск, 2013. — 1007 с.

Хрестоматія по історії Нового времени стран Европы и Америки. Книга 1: Внутриполитическое развитие. Часть 2: XIX век / Сост. Д. Кузнецов. — Благовещенск, 2010. — 294 с.

Хрестоматія по новой истории 1789–1870 / Сост. А. Ефимов. — М., 1941. — 368 с.

Les Constitutions de la France depuis 1789. — Paris : Garnier Flammarion, 1979. — 510 p.

Words that Made American History. Colonial Times to the 1870's / Edit. By Richard N. Current, John A. Garraty. — Boston-Toronto: Little, Brown and Company, 1965. — 606 p.

Базова

Всемирная история в 6 томах. Т. 5: Мир в XIX веке: на пути к индустриальной цивилизации. — М. : Наука, 2014. — 940 с.

Дейвіс Н. Європа: Історія / Норман Дейвіс [пер. з англ. П. Таращука]. — Київ : Основи, 2006. — 1464 с.

История Европы. Т. 5. От Французской революции конца XVIII века до Первой мировой войны. — Москва: Наука, 2000. — 676 с.

Мак-Ніл В. Піднесення Заходу: Історія людського суспільства / Вільям Мак-Люен [пер. з англ. А. Галушки]. — К. : Ніка-Центр, 2002. — 1112 с. — (Серія “Зміни парадигми”; Вип. : 2).

Согрин В. Идеология в американской истории: от отцов-основателей до конца XIX века / Владимир Согрин. — Москва: “Наука”, 1995. — 238 с.

Тишков В. История Канады / В. Тишков, Л. Кошелев. — Москва: “Мысль”, 1982. — 268 с.

Тіндалл Дж. Історія Америки / Дж. Б. Тіндалл, Е. Д. Шай [пер. з англ. Л. Притула, Г. Сташків, О. Щур]. — Львів : Літопис, 2010. — 904 с.

Допоміжна

Айзенштат М.П. Британия Нового времени. Политическая история: учебное пособие / М. П. Айзенштат. — Москва: КДУ, 2007. — 204 с.

Айрапетян М. Международные отношения в период Первой мировой империалистической войны 1914–1918 гг. — М. : Издание Академии, 1941. — 156 с.

Алентьева Т.В. Начало формирования политического образа Авраама Линкольна на Севере // Всеобщая история. Современные исследования. 25 лет кафедре всеобщей истории БГУ. Межвузовский сборник научных трудов. Вып. 16 / Под ред. С.Ф. Блуменау. – Брянск: Изд-во БГУ, 2007. – С. 96–105.

Алентьева Т.В. Образ Линкольна на Юге // Всеобщая история. Современные исследования. Межвузовский сборник научных трудов. Вып. 12. / Под ред. С.Ф. Блуменау. Брянск: Изд-во БГУ, 2003. – С.64–76.

Американские президенты: 41 исторический портрет от Джорджа Вашингтона до Билла Клинтона / под ред. Ю. Хайдекинга. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – 640 с.

Андерссон И. История Швеции / Ингвар Андерссон [пер. со швед. Н. Каринцева]. – М. : Издательство иностранной литературы, 1951. – 409 с.

Баччи М. Демографическая история Европы / Массимо Ливи Баччи [пер. с итал. А. Миролубовой]. – Санкт-Петербург: Alexandria, 2010. – 304 с.

Блайбер Г. Европейские революции 1848-1849 гг. в историческом сравнении (К вопросу о типологии и периодизации) / Г. Блайбер, В. Шмидт // Новая и новейшая история. – 1988. – № 5. – С. 77–91.

Варварцев М. Джузеппе Мадзині, мадзинізм і Україна. – К.: Університетське видавництво Пульсари, 2005. – 304 с.

Вейбулль Й. Краткая история Швеции / Йорген Вейбулль [пер. Ноэми Валлениус]. – Стокгольм : Шведский институт, 1994. – 154 с.

Відкритість. Суспільство. Влада. Від Нантського едикту до падіння комунізму / Авт.-упоряд. Е. Ле Руа Ладюрі [пер. з франц. Є. Марічева]. – К. : Ніка-Центр, 2008. – 264 с. – (Серія “Ідеї та Історії”; Вип. : 2).

Воцелка К. История Австрии. Культура, общество, политика / Карл Воцелка [пер. с нем. В. Ковалева]. – М. : Весь Мир, 2007. – 512 с. – (Национальная история).

Вульф Е. Європа і народи без історії / Ерік Вульф [пер. з англ. І. Пошивайла]. – К. : Вид. дім “КМ Академія”, 2004. – 535 с.

Галкин А. Консерватизм в прошлом и настоящем / А. Галкин, П. Рахшмир. – М. : Наука, 1987. – 192 с. – (История и современность).

Геделундъ Л. Історія Данії [пер. с датсаго графъ Н. Пратасовъ-Бахметевъ]. – С-Петербургъ и Москва: Изданіе Т-ва О. Вольфъ, 1907. – 263 с.

Дебидур А. Дипломатическая история Европы от Венского до Берлинского конгресса (1814-1878). Т. 1: Священный союз. – М., 1947. – 482 с.

Дебидур А. Дипломатическая история Европы от Венского до Берлинского конгресса (1814–1878). Т. 2: Революция. – М., 1947. – 544 с.

Дементьев Ю. Колониальная политика Франции в Китае и Индокитае 1844–1862. – М. : Издательство Восточной литературы, 1958. – 202 с.

Джексон Т. А. Борьба Ирландии за независимость [пер. с англ. Р. Розенталь, Г. Конюшкова]. – М. : Издательство иностранной литературы, 1949. – 362 с.

Достер П. Семейство Великого Герцога Люксембурга / П. Достер, П. Маргу. – Cellule Edition, 2002. – 122 с.

Дюверже М. Политические партии / Морис Дюверже. – Москва: Академический проект, 2002. – 560 с.

Европейские революции 1848 года. “Принцип национальности” в политике и идеологии. – М. : Индрик, 2001. – 456 с.

Иванов Р. Авраам Линкольн и Гражданская война в США. – М. : Изд-во Эксмо, 2004. – 448 с.

Иванов Р. Дипломатия Авраама Линкольна. – М. : Международные отношения, 1987. – 304 с.

История Германии: учебное пособие: в 3 тт. / Под общ. ред. Б. Бонвеча. – М.: КДУ, 2008. — Т. 1: С древнейших времен до создания Германской империи. — 544 с.

История Германии : учебное пособие : в 3 тт. / Под общ. ред. Б. Бонвеча. — М.: КДУ, 2008. — Т. 2: От создания Германской империи до начала XXI века. — 672 с.

История Швеции / Под ред. А. Кана. – М. : Издательство “Наука”, 1974. – 720 с.

Історія Норвегії / К. Гелле, Р. Даніельсон, Е. Говланд, Т. Грьонлі [пер. з норв. Н. Іваничук]. – Львів : Літопис, 2001. – 336 с.

Кан А. История Скандинавских стран (Дания, Норвегия, Швеция). – М. : Высшая школа, 1980. – 312 с.

Канделоро Дж. История современной Италии. Т. 2 : От Реставрации до Национальной революции [пер. с итал. В. Бондарчука]. – М. : Издательство Иностранной Литературы, 1961. – 572 с.

Канделоро Дж. История современной Италии. Т. 3 : Национальная революция [пер. с итал. Ю. Фридмана]. – М. : Издательство Иностранной Литературы, 1962. – 632 с.

Канделоро Дж. История современной Италии. Т. 4 : От Национальной революции до Объединения [пер. с итал. К. Георгиевской, Ю. Фридмана]. – М. : Прогресс, 1966. – 616 с.

Канделоро Дж. История современной Италии. Т. 5 : Создание единого государства 1860-1871 [пер. с итал. В. Бондарчука, Ю. Фридмана]. – М. : Прогресс, 1971. – 616 с.

Канделоро Дж. История современной Италии. Т. 6 : Развитие капитализма и рабочего движения 1871-1896 [пер. с итал. Ю. Фридмана]. – М. : Прогресс, 1975. – 584 с.

Кареев Н. Политическая история Франции в XIX веке. – С.-Петербург, 1902.

Карѣвъ Н. Общій курсъ історії XIX вѣка. – С.-Петербургъ, 1910. – 664 с.

Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму: Монографія. — К.: Либідь, 1999. — 352 с.

Кауфман Г. Политическая история Германии в XIX веке. – С.-Петербург, 1909.

Кембриджская экономическая история Европы Нового и Новейшего времени. Том 1: 1700–1870 [пер. с англ. Ю. Каптуревского]. – М. : Изд-во Института Гайдара, 2013. – 464 с.

Кембриджская экономическая история Европы Нового и Новейшего времени. Том 2: 1870–наши дни [пер. с англ. Н. Эдельмана]. – М. : Изд-во Института Гайдара, 2013. – 624 с.

Кингъ Б. Історія об'єднання Італії / Болтонъ Кингъ [пер. с англ. Н. Кончевской]. – М. : Изданіе С. Скирмунта, 1901. – 430 с.

Китс Дж. История Италии / Джонатан Китс [пер. с англ. Т. М. Котельниковой]. – М.: Астрель, 2012. – 246 с.

- Ковальская М. Движение карбонариев в Италии 1808–1821 гг. – М. : Издательство “Наука”, 1971. – 268 с.
- Куропятник Г. Вторая американская революция. – М. : Учпедгиз, 1961. – 263 с.
- Либерализм Запада XVII–XX века / под ред. В. Согрина. – М. : Институт всеобщей истории РАН, 1995. – 228 с.
- Маккормак Дж. История Ирландии / Джон Маккормак [пер. з англ. А. Олійник]. – К. : Юніверс, 2006. – 296 с.
- Малахов В. Национализм как политическая идеология: Учебное пособие. – Москва: КДУ, 2005. – 320 с.
- Маль К. Гражданская война в США, 1861–1865: Развитие военного искусства и военной техники. – М.: ООО “Издательство аст”; Минск: Харвест, 2002. – 592 с.
- Манфред З. А. Внешняя политика Франции 1871–1891. – М. : Издательство Академии наук СССР, 1952. – 592 с.
- Международные отношения на Балканах 1856–1878 / Отв. Ред. В. Н. Виноградов. – М. : Наука, 1986. – 416 с.
- Мейнандер Х. История Финляндии. Линии, структуры, переломные моменты / Хенрик Мейнандер [пер. со швед. З. Линден]. – М. : Весь Мир, 2008. – 248 с. – (Национальная история).
- Мелин Я. История Швеции / Я. Мелин, А. Юханссон, С. Хеденборг. – М. : Весь мир, 2000. – 399 с.
- Миньяр-Белоручев К. Реформы и экспансия в политике США (конец 1830-х – середина 1840-х годов). – М. : Издательский дом “Перспектив-АП”, 2005. – 176 с.
- Мовчан С. П., Кипаренко Г. М. Велика Британія: географія, історія, культура. – Львів : ПАІС, 2012. – 496 с.
- Намазова С. Бельгийская революция 1830 года. – Москва: “Наука”, 1979.
- Национализм в мировой истории / Под ред. В. Тишкова, В. Шнирельмана. – М. : Наука, 2007. – 601 с.
- Незалежний культурологічний часопис “І”. – Вип. 75: Перша світова війна 1914–2014. Що далі? – 2014.
- Остапенко Г. Наследники королевы Виктории и первые британские монархи XX в. : Эдуард VII и Георг V // Новая и новейшая история. – 1999. – № 6.
- Первая мировая война, Версальская система и современность: сб. статей / Отв. ред. И.Н. Новикова, А.Ю. Павлов, А.А. Малыгина. — СПб. : СПб ГУ, 2014. – 408 с.
- Петрушев А. Германские канцлеры от Бисмарка до Меркель. – М. : Издательство Московского университета, 2009. – 432 с.
- Пискорский В. История Испании и Португалии. – Санкт-Петербург, 1909. – 282 с.
- Пожарская С.П., Намазова А.С. Общие тенденции развития Европы в XIX–начале XX в. // Новая и новейшая история. – 1999. – № 4. – С. 51–60.
- Пожарская С. Революция 1820–1823 гг. в Испании // Латинская Америка в исторической ретроспективе XVI–XIX вв. – 1994. – С. 151–157.
- Робин К. Реакционный дух. Консерватизм от Эдмунда Бёрка до Сары Пейлин [пер. с англ. М. Рудакова, И. Кушнаревой, К. Бандуровского]. – М. : Издательство Института Гайдара, 2013. – 312 с.

- Руткевич А. Что такое консерватизм? / Алексей Руткевич. – Москва, Санкт-Петербург : Университетская книга, 1999. – 224 с.
- Сабадаш Ю. Гуманістичні виміри епохи Рисорджименто: політика // Гілея: науковий вісник : Збірник наукових праць. –2011. – Вип. 45 (№ 3). – С. 387–392.
- Серова О. От Тройственного союза к Антанте: итальянская внешняя политика и дипломатия в конце XIX – в начале XX вв. – М., 1983.
- Сказкин С. История Италии. Т. 2. – Москва: “Наука”, 1970. – 602 с.
- Срібняк І. Італія / Italia: короткий нарис історії. Навч. посібник. – К. : Науково-дослідний центр орієнталістики імені Омеляна Пріцака НаУКМА, 2011. – 205 с.
- Срібняк І. П'ємонт в італійському національно-визвольному русі. – К., 2001.
- Стоун Н. Первая мировая война: Краткая история / Норман Стоун [пер. с англ. И. Лобанова]. – М. : АСТ МОСКВА, 2010. – 219 с.
- Сухий О. Історія Бельгії / Олексій Сухий. – Львів : ЛА “Піраміда”, 2005. – 260 с.
- Сеньобос Ш. Политическая история современной Европы. Эволюция партий и политических форм. – С.-Петербург, 1908.
- Тарле Е. История Италии в новое время. – С.-Петербург : Типография Акц. Общ. Брокгаузъ-Ефронъ, 1901. – 190 с.
- Тейлор А. Габсбурзька монархія. 1809–1918. Історія Австрійської імперії та Австро-Угорщини / А. Тейлор [пер. з англ. А. Портнов, С. Савченко].– Львів : ВНТЛ-Класика, 2002. – 268 с.
- Тищик Б. Італія: історія державності і права (V – початок XXI ст.): навч. посібник / Б. Й. Тищик. – Львів: Світ, 2015. – 376 с.
- Тревелъян Дж.М. История Англии от Чосера до королевы Виктории [пер. с англ. А. Крушинской, К. Татариновой]. – Смоленск, Русич, 2001. – 624 с.
- Фостер У. Очерк политической истории Америки [пер. с англ.]. – М. : Издательство иностранной литературы, 1953. – 920 с.
- Фуко М. История безумия в Классическую эпоху [пер. с франц.]. – Санкт-Петербург: Университетская книга, 1997. – 576 с.
- Фуко М. Надзирать и наказывать. Рождение тюрьмы [пер. с франц.]. – М. : Ad Marginem, 1999. – 480 с.
- Хобсбаум Э. Век революции. Европа 1789–1848 / Эрик Хобсбаум [пер. с англ. Л. Якуниной]. – Ростов-на-Дону : Изд-во “Феникс”, 1999. – 480 с.
- Хобсбаум Э. Век капитала. 1848–1875 / Эрик Хобсбаум [пер. с англ. Л. Якуниной]. – Ростов-на-Дону : Изд-во “Феникс”, 1999. – 480 с.
- Хобсбаум Э. Век империи. 1875–1914 / Эрик Хобсбаум [пер. с англ. Л. Якуниной]. – Ростов-на-Дону : Изд-во “Феникс”, 1999. – 512 с.
- Цьольнер Е. Історія Австрії / Еріх Цьольнер [пер. з нім. А. Онишко та ін.]. – Львів: Літопис, 2001. – 712 с.
- Черкасов П. Судьба империи. Очерк колониальной экспансии Франции в XVI–XX вв. – М. : Издательство “Наука”, 1983. – 183 с.
- Шад М. Королевский дом Люксембургов / Марта Шад [Пер. с нем.]. – М. : Мой Мир ГмбХ & Ко. – КГ, 2004. – 96 с.: ил. – (Власть и Мифы).
- Шатохина-Мордвинцева Г.А. История Нидерландов: учебное пособие для вузов / Г. А. Шатохина-Мордвинцева. – Москва: Дрофа, 2007. – 510 с.

Шивельбуш В. Розчаклована ніч. До історії штучного світла у ХІХ столітті / Вольфганг Шивельбуш [пер. з нім. О. Юдін]. – К. : Ніка-Центр, 2014. – 216 с. – (Серія “Ідеї та Історії”; Вип. : 10).

Шивельбуш В. Смаки раю. Соціальна історія прянощів, збудників та дурманів / Вольфганг Шивельбуш [пер. з нім. Ю. Прохаська]. – К. : Ніка-Центр; Львів: Видавництво Анетти Антоненко 2016. – 256 с.

Шпорлюк Р. Комунізм і націоналізм . Карл Маркс проти Фрідріха Ліста. – Київ: Основи, 1998. – 480 с.

Юссіла О. Від Великого Князівства до сучасної держави: Політична історія Фінляндії від 1809 р. [пер. з фін. М. Гаутала, В. Пилипенка] / О. Юссіла, С. Гентіля, Ю. Неваківі. – К. : Універсв, 2002. – 407 с.

American History. Volume 1 : Pre-Colonial through Reconstruction / Ed. Robert James Maddox. – Guilford : The Dunkish Publishing Group, 1995. – 246 p.

Atlas des Amériques // L’Histoire. – 2012. – № 376.

Blanc-Chaléard M.-C. Histoire de l’immigration / Marie-Claude Blanc-Chaléard. – Paris : Éditions la Découverte, 2007. – 128 p.

Encyclopedia of Western Colonialism since 1450 / Thomas Benjamin, editor in chief. – Thomson Gale, 2007. – 1248 p.

Furet F. Revolutionary France 1770–1880. – Malden: Blackwell, 2000. – 630 p.

Kizwalter T. Historia powszechna. Wiek XIX. – Warszawa: Wydawnictwo “TRIO”, 2007. – 492 p.

Miquel P. Histoire de la France de Vercingétorix à Charles de Gaulle / Pierre Miquel. Paris : Librairie Arthème Fayard, 1976. – 632 p.

Posner S. Autonomia Irlandyi. Home rule / Stanislaw Posner. – Warszawa-Lwów : Nakładem księgarni E. Wende i Ska, 1914. – 160 s.

Shirer W. The Collapse of the Third Republic. An Inquiry into the Fall of France in 1940. – New York: Simon and Schester, 1969. – 1084 p.

Sociétés coloniales du côté des femmes // L’Histoire. – 2012. – № 371. – P. 37–67.

15. Інформаційні ресурси

<http://gallica.bnf.fr/> – Сайт Національної бібліотеки Франції із повнотекстовими електронними версіями джерел і літератури;

<https://openlibrary.org/> – портал англійських наукових видань;

<http://www.persee.fr/> – Портал французьких наукових гуманітарних періодичних видань;

<http://www.revues.org/> – Портал найновіших французьких наукових періодичних видань;

<http://www.historians.in.ua> – Інтернет-мережа гуманітаріїв в Україні та світі;

<http://www.ceu.hu> – Сайт Центральноєвропейського університету;

<http://www.h-net.org/> – Портал гуманітарних і соціальних наук;

<http://www.hist.msu.ru/ER/Etext/> – Історичні джерела на сайті історичного факультету МДУ.